

Sámal Davidsen var dómari og greiddi starvið reiðiliga væl.

Tá Føroyingar í summá vóru í Íslandi og royndu seg í bolt-leiki, vórðu teir fagnaðir við handklappi og hurráðum. Um hesir ung íslendingar ikki hildu seg verða eins væl fagnaðir av føroyskum áskoðarum, kannongan undra, sum ein riðil av bómum átalala sótu og yldu, meðan leikurin fór fram — ja, sjálvt ein eldri maður, ið sjálvur hevur spælt bolt fyrr, stóð og gevlaði á dómari, tí hann ikki dømdi Íslendingar at vera of síði tá ið teir als ikki vóru tað teir vóru tað nóg ofta kortini. Hetta er ringur alburður og eigur at átalast; maðurin ná minnst til, at reglurnar í bolt-leiki eru ikki litið broyttar í tæ o. u. 25 árin, síðani hann spældi tað, ið teir fá nevndu fótboldsleik.

Einn góð frukt av javnaðar politikkinum lánigrunnurin ið vil koma at veita inntil 80 pct. bilig og langfreistað lán.

Eitt av hovudsbrøkunum hjá okkum her á landi hevur verið, at monnum hevur verið so tørfort at fáa bilig og langfreistað byggilán.

Javnaðarmenn hava tí ógviliga ídnir á tingi barst fyrri at fáa okkara banka- og peningaviðurskipti broytt.

Á tingi flugu javnaðarmenn soleiðis — áttán á fleiri ár at hava stríðst móti íhaldsdráttinum í tingmonnum — viðtikið at sækja statin um at ganga við til eina skipan, hvarvið longtíð kom at yvirtaka Føroya Banka. Eisini varð eitt javnaðarmanna uppskot um at fáa kreditfølg at virka her á landi viðtikið.

Bankasparningurin er enn ikki loystur niðuri, heldur ikki kreditfølgsmálið. Men sum ein náttúrligur ávøkstur av hesari átroðkan um, at fáa eina betri finansieringskipan er Staunings vinnulvsnævnd komin fram við tí í seinasta blaði umtalaða uppskoti um ein byggilánsgrunn. Hetta uppskot hevur við embætismanna einmælti atkvødd javnaðarmannaríkisstýrið aftan fyrri seg. Eitt uppskot, ið hin peningaleysi arbeiðarin og fiskimaðurin eins og ein hvør ognarleysur fastlontur hevur tráð eftir! Og sum seinast nevnt, vóna vit, at henda javnaðarmannaríkisstýrisin vinnarhond vil fá húsabyggingina at bloma av nýggjum.

Vit loyva okkum at taka upp aftur, nakkað av «Betænkning angaaende Færøernes Erhvervsforhold» hesum máli viðvíkjandi:

«Lagtíngin har derfor under 20. December 1938 indstillet, at det udvirkedes

giving til Færøerne, om nødvendigt mod Statsgaranti, og saaledes at der, om saadan Garanti kræves, da gives Undergaranti hos Færø Amtskommune med Fordeling paa de lokale Kommuner.

I det øvrige Land gældende Støtteforanstaltninger fra Statens Side til Byggeriet udvides til at omfatte Færøerne.

Denne Indstilling er af Indenrigsministeriet afgivet til Udvalget til Udvalgte.

Yderligere er Udvalget fra 1 Organisationer (Færø Arbejderforening, Havnar Arbejderforening, Havnar Haandværksmesterforening og Færø Fiskerforening) modtaget en skriftlig Henvendelse om offentlig Støtte til Boligbyggeri, idet fremhæves, at Boligbehovet nu er særlig stort paa Grund af Byggeriets Stagnering i de sidste Aar, og at der foreløbig vil være Trang til ca. 150 Huse pr. Aar.

Kravet om en udvidet Adgang til Laan til Boligbyggeri er vel begrundet, og det er forståeligt, at man fra færøsk Side har haft Kreditforeningssystemet for Øje som et Middel dertil. Men det maa dog straks herved bemærkes, at denne Form for Finansiering ogsaa har sine Mangler og kan give Anledning til Betænkelighed, navnlig naar Gennemførelsen naar Karakteren af en Særordning for Færøerne.

Det maa som alt nævnt skabes Statsgaranti for samtlige Laan, hvilket af flere Grunde er betænkeligt og næppe gennemførligt; og desuden vilde en saadan Særordning i sig selv medføre en Begrænsning ved Udlæne, idet der da vel maatte forbeholdes Staten en vis Medbestemmelse ved Udnyttelse af Laaneadgangen. Derhos kan der henvises til, at der ved en Kreditforeningsordning vil paaføres Laantagerne at ikke paa Forhaand beregnet Kurs, hvilket har været Aarsagen til Vanskelighederne i de senere Aar for Boligbyggeriet i det øvrige Land, at Laanenes Størrelse, som bliver afhængig af Kreditforeningens særlige og ofte lave Vurdering, nok vil være gennemgaaende mindre end i det øvrige Land, og at Administrationen af disse Laan i Forhold til Laanemassen — med Optagelse af Vurdering af Ejendomme og den periodiske Besigtigelse m. v. — vil blive forholdsvis kostbar, hvilket vil falde Laantagerne til Last.

Det maa derfor, alt taget i Betragtning, synes rettest og naturligst at bevare den Adgang, der nu haves til Optagelse af 1. Prioritets Laan af Sparekassemidler, naar denne Form for Finansiering suppleres med Adgangen til yderligere Laan af offentlige Midler, baade fordi Sparekassen som det stedlige Institut sidder inde med et Forhaandskendskab af Betydning (bl. a. ved Opnaaelse af Heustand), og fordi Sparekassen

har Midler til Udnyttelse til Byggeri og fremdeles er villig til at give Udlaan i Bygninger har stillet en vis Udvidelse af Amortisationstiden i Udsigt.

De supplerede Laanemidler, der skal indgaa som Prioritet efter Laanet af Sparekassen, kunde tænkes tilvejebragt ved, at der af Statskassen søges opnaaet en passende Bevilling paa de aarlige Finanslove, saaledes at der derved til Byggeriets Fremme ydes en Støtte fra Statens Side i Lighed med, hvad der er Hjemmel til i Hehold til Lov Nr. 153 af 13. April 1938 for Byggeri i den øvrige Del af Landet, idet bemærkes, at denne Lov ikke gælder for Færøerne og paa Grund af de

50 Huse a 8.000 Kr. vil koste.....	400.000 Kr.
Heraf dækkes 1. Prioritet i Sparekassen, anslaaet til 25 pCt.....	100.000 Kr.
Laantagerne bør foruden at være Ejer af Grunden selv kunne indskyde ca. 20 pCt.....	80.000 —
	180.000 —
Den Tilbageværende Del af Anskaffelsessummen	220.000 Kr.,

der altsaa repræsenterer 55 pCt. af Anskaffelsessummen med Sikkerhed indenfor en Laane-græns af 80 pCt. i Forhold til samme Sum, skulde da søges opnaaet som Statslaan gennem aarlige Bevillinger, som stilles til Raadighed til dette Øjemed bl. a. paa Vilkaar, at Amtskommunen delager i de eventuelle Tab med Halvdelen.

Til Gengæld for den betydelige Fordel for Sparekassen, der følger af, at Staten placerer en Prioritet efter Sparekassens 1. Prioritet maa det være en Forudsætning, at Sparekassen fastsætter 1. Prioriteternes Løbetid og Laanvilkkaarene iøvrigt saa lempeligt som muligt og saaledes ikke skaber unødige Vanskeligheder for Laantageren og 2. Prioritetshaveren.

De nærmere Regler for Til-deling af disse Laan maatte efter Forslag fra færøsk Side nærmere udformes efter For-handling mellem Finansmini-steriet og Indenrigsministeriet.

Mest praktisk vilde det antagelig være, at der nedstætes et Udvalg hvori Staten og Lagtíngin er repræsenteret, saaledes at dette Udvalg modtager Laane-begæring med Planer og Forslag til Bygninger og efter Finansministeriets Bemyndigelse giver Laanlagn samt — eventuelt med Medvirken fra Oppebørselskontoret — lader udføre Laane-dokumentet samt varetager Udbetalingen og Administrationen i Forhaandse med Finansmini-steriet.

Forinden Laanenes Udbetaling maa der derhos foretages besigtigelse af Bygningen og Godkendelse og Vurdering af denne, hvortil Udvalget maa have Adgang til Bygningskyndig Bistand.

Laanvilkkaarene maa forøvrigt formentlig gaa ud paa, at der erlægges en fast aarlig Ydelse af 5 1/2 pCt, a 6 pCt., hvorefter 4 1/2 som Rente og Resten som Afdrag. Det vil næppe være tilraadeligt at søge udvirket en samlet Raadighedssum til Anvendelse

noget forskelligartede Forhold næppe bør gøres direkte anvendelige paa denne Landsdel.

Hvor store Midler, der i saa Henseende vil være paakrævet, er noget vanskeligt at give Anvisning paa, forinden der haves nærmere Erfaring for, hvorledes Byggeriet paa denne Maade kan udvikles, og hvad Opførelsen af Beboelseshygningerne normalt vil koste.

Regnes der med, at der aarlig til en Begyndelse opføres 50 Huse (Boliger for 1 Familie), og at Gennemsnitsprisen for hvert Hus, saaledes som det i det fornaevnte Andragende er anført, vil blive 8.000 Kr., kan i grove Træk opstilles følgende Beregning:

50 Huse a 8.000 Kr. vil koste.....	400.000 Kr.
Heraf dækkes 1. Prioritet i Sparekassen, anslaaet til 25 pCt.....	100.000 Kr.
Laantagerne bør foruden at være Ejer af Grunden selv kunne indskyde ca. 20 pCt.....	80.000 —
	180.000 —

Den Tilbageværende Del af Anskaffelsessummen 220.000 Kr., over flere Aar, fordi der som bemærket maa skabes en Erfaring baade for Behovet som Anvendelsen af disse Midler. Af denne Grund vil det ogsaa i Laantagerens Interesse være at foretrække, at der foreløbigt søges opnaaet aarlige Bevillinger, foreløbig paa ca. 200.000 Kr., og derefter reguleret efter, hvad der har været Anvendelse for.

Det bemærkes til Slut, at en Udvidelse af Laangivningen i faste Ejendomme for det første formentlig maa medføre, at der stilles skærpede Krav til Bygemaaden, i hvilken Henseende henstilles, at en Revision af den for Færøerne gældende Sundheds-, Bygnings- og Brand-lovgivning samt af Bestemmelserne om tekniske Installationer snarest muligt oplages til Overvejelse.

For det andet vilde en Udvidelse af Realkreditliten i høj Grad lettes ved Gennemførelse paa Færøerne af den i det øvrige Danmark gældende Ting-løysningslovgivning. Efter den nugældende Tingløysningsordning er det vanskeligt, paa visse Punkter umuligt, at have nogen Oversigt over Ejendoms- og Pantsetningsforholdene, ligesom Sagernes Ekspedition foregaar uønskelig langsomt, fordi Tinglæsning kun finder Sted to Gange maanedlig. En rationel Ordning kan formentlig kun — eller bedst — opnaas ved Gennemførelse af det danske Ting-løysningssystem med de fornødne Lempelser. Det anbefales, at dette Spørgsmaal tages op til Overvejelse.

Føroyingar hava grund til at vera gladdir yvir hetta uppskot, og teir skylda Donum, ríkisstýrinum og embætismonnum tokk fyrri tann sýnda vælvilja í hesum máli.

Til sølu:

Brúktur miðstöðhitakelur og hitavátusstöða, 75 litrar.

Telefonstöðin.

- YMIST -

Tomatir eru bestar av øllum frukttum, sigur »Sundhedsbladet». Har stendur millum annað gott um tomatir:

«Som Vitaminskilde overgaar Tomater de fleste andre Frugter, idet det er paavist, at Tomater indeholder alle de nødvendige Vitaminer (A, B, B₂, C, D og E) i rigelige Mængder. Bemærkel-sesværdigt er, at C-Vitaminet bevares næsten uskadt under Opvarmningen. Forsøg har vist, at raa Tomater kan opbevares i en Temperatur af 60 Grader uden Fare for Odelæggelse af C-Vitaminet. Ved Henkogning i Glas udgør Tabet 21 pCt., i Blikdaase kun 12 pCt, ved Opbevaring efter Henkogning for-øges Tabet i Glas til 35 pCt., i Blikdaase til kun 25 pCt. Disse Tab er lavere end for andre Frugter, saaledes at man kan regne henkogte Tomater og Tomat-puree for gode alsidige Vitamin-kilder. Derfor er Tomatsaft ogsaa den bedste Vitamintil-sætning, man kan give ved Spædehornsrerning, bedre end baade Gulerøds- og Appelsinsaft. Man giver en Spiseskefuld (helst) raa eller kogt Saft om Dagen fra 2—3 Maaneders Alderen, blandet sammen med den øvrige Mad eller givet med Teske.

For A-Vitamins Vedkom-mende indtræder heller intet Tab ved Konservering, selv efter Opbevaring i 3 Aar.

... det kan meget tilraades i den rigtig billige Periode (Juli —August) at henkoqe modne Tomater hele eller som Purée for derved i den mørke Tid at have en sikker vitaminholdig Spise i Vintertiden af lige stor Betydning for sunde og syge...»

Hilt fyrsta gróðurhúsið í Føroyum. — Tað er stuttligt, tá ið okkara landsmenn hava áræði at byrja við nýggjum vianuvegum. Tí tað er tað, ið legst til, ið fólkavoksturin skal liva av.

Vit hava av tí særkona blomstur- og grønmetsdyrkara Gazet Paturssonar royndum flingið prógv fyrri, at at kalla allar grønsakir vaksa í Føroyum. Hetta hansara, Trond Hansens og annara undangongumanna arbeiði við grønmetsdyrkan hevur haft og kemur vónandi at hava enn og stórri týðning fyrri okkara samfelag. Tað er í dag ein óforur munur ímillum grønmetsiðit nú og fyrri nekrum árum síðani.

Grønmetsdyrkanin hevur higar til bert farið fram undir opnum himli. Aðrastaðni hava menn hópin av gróðrahúsum (drív-húsum). Vit hava einki haft av tilíkkum. Men nú er tað gleði-liga framsigt hent, at ein av okkara dugligastu og best lærdu gartnarum, Carl Øster á Sevnfyrri á Tvøroyri hevur bygt sær eitt nútíðans gróðrhús við miðstöðhita. Hetta hús stendur honum í 13—15.000 krónum, eftir hvat ið vit hava frætt.

Tað er av sonnum ein stutt-leiki at koma út í hetta gróður-hús Østers. Har vaksa tomatir,